

CORINNE HOFMANN

REVEDERE
ÎN BARSALOI

Traducere din limba germană
de Mihaela Dinklage

POLIROM
2026

Cuprins

În sfârșit	7
Evenimente anterioare	10
Nairobi	16
În drum spre ținutul Samburu	19
Maralal	26
Revederea cu James.....	30
De la Maralal la Barsaloi	38
Lketinga	43
Mama.....	49
O familie mare.....	53
Tabăra noastră	60
În kraal	64
În <i>manyatta</i> mamei.....	72
La râu	76
Fostul nostru magazin	84
Între femei	86
Noua viață a lui James	89
Mici cadouri.....	91
Viața în kraal	96
Seara la misiune.....	100

Noua soție a lui Lketinga	105
Discuții în <i>manyatta</i>	109
Saguna	121
Obiceiuri alimentare noi	127
Planuri de călătorie	130
Plecarea spre platoul de filmare	135
Pe platou	141
Lemalian alias Lketinga	150
Replica Barsaloiului	153
Părintele Giuliano	158
Misiunea din Sererit	162
Slujba din munții Ndoto	171
Petrecerea de rămas-bun	174
Dans nocturn	184
O despărțire grea	186
Ultima seară în ținutul Samburu	194
Spitalul din Wamba	197
Întoarcerea la Nairobi	203
<i>Flying doctors</i>	207
În mahalaua Kibera	211
<i>Mzungu masai</i>	216
Mombasa	219
Bacul <i>Likoni</i>	221
<i>Mulțumiri</i>	225
<i>Modalități de a dona pentru Kenya</i>	227

Îmi vine să râd pentru că deja fiica mea e mai înaltă decât mine. Dar pentru mama ea rămâne „micuța”, așa cum a văzut-o ultima dată. Apoi, spune că toată lumea s-a bucurat să mă revadă după atâta vreme. Lketinga dă din cap și confirmă: „Really, this is very good! Dar nimeni n-a crezut. După ce a sosit prima mașină, toate femeile au spus: «Ceva s-a întâmplat, iar Mama Napirai nu mai vine, știam noi!»”, apoi dă zâmbitor din cap. Când James repetă verdictul „Only a Queen is moving in this way”, izbucnim cu toții în râs, chiar și mama.

Klaus o întreabă cum a fost când am venit la Barsaloi și m-a văzut pentru prima dată. Fața mamei este serioasă când, după o clipă de gândire, spune: „Mi-a fost pur și simplu frică”. O întreb de ce i-a fost frică. James traduce cât poate de bine: „Pentru că o albă era ceva necunoscut pentru mine. Mă întrebam cum o să comunic cu ea dacă nu mă înțelege. Cine este ea de fapt? Nu știu nimic despre ea. Mai mult ca sigur e obișnuită cu o altfel de locuință, iar acum vine aici și vrea să trăiască într-o colibă plină de fum. Nu prea avem ce mânca, în schimb bem lapte cu sânge. Mi-au trecut atâtea gânduri prin cap, încât mi-era pur și simplu frică. Mă gândeam și ce poate face această albă pentru mine. Fiecare dintre soțiile fiilor mei îmi este ca un copil. Grijiile ei sunt și grijiile mele și invers. În cazul tău, mi-era teamă că grijiile vor fi și mai mari. Credeam că n-o să-mi poți aduce lemne de foc, apă și mâncare pentru că ești albă. Cine să-mi spele hainele și să facă treabă – doar nu această *mzungu*? În schimb, va trebui să facem noi toate astea și pentru tine. Vedeam la început numai probleme. Totodată știam de la Lketinga că ai venit tocmai din Mombasa ca să-l cauți. Așa că trebuia să-ți dau

și eu o șansă – și tu ai rămas. Și ai muncit din greu. Ai avut grijă de mine și mi-ai adus lemne de foc și apă mai bine decât orice copil dinaintea ta. Mi-ai adus de mâncare atunci când ai putut și mi-a fost bine. Astfel dragostea mea pentru tine a crescut încet-încet.”

Ascult emoționată și îmi curg din nou lacrimi pe obraji. Până astăzi nu am știut câte griji și-a făcut atunci. Ea povestește mai departe că și oamenii din sat veneau la ea în *manyatta* și o tot întrebau ce fel de *mzungu* sunt eu. Cum de îmi permite să trăiesc în coliba ei dacă nu mă cunoaște? Cum mă suportă dacă nu poate să vorbească cu mine? „Cu timpul, le-am răspuns tuturor că totuși eu mă simt bine, iar ea își face treaba. Nu creează probleme și nu caută ceartă. După câteva luni, nu mai făceam nicio deosebire între tine și propriii mei copii. Deveniseși copilul meu. De atunci încolo, mi-am asumat întreaga responsabilitate pentru tine și, odată cu ea, și toate problemele aferente.”

Îmi șterg în permanență lacrimile și îmi este rușine pentru că nu ar trebui să plâng. Mama se uită la James și îl întreabă ce-am pățit. Îl rog repede să-i explice că acesta este felul unui *mzungu* de a-și exprima sentimentele pozitive și emoțiile puternice și că nu trebuie să-și facă griji. James traduce râzând, iar acum sunt și eu în stare să zâmbesc.

Lketinga completează povestea mamei: „Da, a fost foarte greu la început. Și la mine veneau ceilalți războinici și voiau să știe de ce am adus o albă acasă. Am fost primul războinic care a adus la Barsaloi o *mzungu* cu care s-a și căsătorit. Toți ieșeau din case și se uitau sceptic la noi, iar uneori vorbeau urât despre albi. Chiar și șeful adjunct a venit și m-a întrebat de ce nu i-am cerut acordul să mă

căsătoresc cu tine. Sunt totuși bărbat și dintr-odată trebuia să întreb pe altcineva cu cine mă pot căsători? Crazy!”. Izbucnim din nou în râs.

Eu le povestesc că, la scurtă vreme după ce ne-am întors în Elveția, am locuit într-un sat, iar Napirai a fost primul copil mulatru de acolo. Și acolo se strâneau copiii în jurul ei sau fugeau de ea, pentru că prezența unui copil de culoare era ceva neobișnuit pentru ei. Astăzi trăiesc însă mulți oameni de culoare chiar și în satele mici, iar cu timpul lumea s-a obișnuit. Mama dă din cap și spune: „I-auzi, e exact ca aici”.

James povestește că în împrejurimile Maralalului trăiesc acum mai multe femei albe printre samburu, chiar dacă nu tocmai într-o *manyatta* ca aceasta. Lketinga ne face din nou să râdem, adăugând cu vocea lui răgușită: „Dar aceste doamne sunt, de obicei, bătrâne și nu așa de bune ca tine. Cu una ca asta nu m-aș fi căsătorit”. James îi dă dreptate și spune: „Da, Corinne a fost cu noi peste tot. Ea și fratele meu au mers în vizită la rude din locuri unde nu era apă sau unde vacile trăiau împreună cu oamenii în kraal, ca în Sitedi, și nu a deranjat-o deloc”. Ei, m-a deranjat puțin, îmi trece mie prin cap.

Mama îl leagănă în continuare pe copilaș și povestește: „Am fost atât de fericită că mi-ai dăruit o nepoată și am fost mândră că mi-ai încredințat-o pe Napirai când a trebuit să pleci. Aceasta a fost cea mai mare dovadă de dragoste. Din clipa aceea am putut să te accept pe deplin și n-am mai văzut nicio diferență între alb și negru. Eram una”.

Fața mamei încremenește și îmi dau seama că încearcă să-și ascundă emoția. Își șterge repede ochii cu mâna liberă. Deși între noi există o legătură profundă, pe care am

simțit-o întotdeauna, abia acum, după 14 ani, am în sfârșit certitudinea.

Pentru câteva clipe rămânem cu toții tăcuți. Muștele roiesc în jurul capetelor noastre. Afară, găinile cotcodăcesc și câțiva iezi behăie. Îl auzim pe Albert vorbind cu copiii în fața colibei. Se pare că desenează ceva cu ei pe pământ.

James aduce din nou vorba de șeful adjunct, care este un fel de polițist al satului: „Sigur voia doar bani de la voi. Lumea de aici crede că toți *mzungu* au bani mulți, trăiesc în case mari, dețin mașini, au mereu ce mânca și nu au nicio grijă. Ei cred că toți duc o viață de președinte. Eu încerc mereu să le explic că alții au și ei griji, doar că nu le spun tuturor. La samburu tradiția cere să stai de vorbă o oră sau două cu fiecare om cu care te întâlnești. Mai întâi, cel mai în vârstă începe să povestească de unde vine, cine este, ce-i fac animalele, ce-i face familia, cine este bolnav și ce are, ce s-a mai întâmplat în ultima vreme în satul sau kraalul său și, în cele din urmă, încotro merge și de ce. Povestitorul zăbovește asupra fiecărui detaliu, iar asta poate dura și o oră. Apoi interlocutorul face la fel”.

James simulează o astfel de întâlnire, inventând un dialog, exact ca într-un spectacol de cabaret, iar noi râdem din nou cu lacrimi. „Aici e ceva normal”, povestește el mai departe, după ce ne-am mai potolit, „pentru că uneori oamenii merg ore întregi și nu întâlnesc pe nimeni. De aceea sunt fericiți când pot să se întrețină cu cineva, chiar dacă nu se cunosc. Apoi, când ajung la destinație, îi povestesc următorului cu cine s-au întâlnit și ce le-a povestit respectivul. Astfel discuția devine tot mai lungă și știrile

se răspândesc în câteva ore pe distanțe de mai mulți kilometri. Apoi, din când în când, văd albi care stau de vorbă doar câteva minute și pleacă imediat mai departe. Prin urmare, ei cred că acești oameni nu au deloc probleme, pentru că nu au nevoie să discute mult timp. În realitate alții pur și simplu nu-și povestesc toate problemele”.

Cât de diferit pot fi interpretate lucrurile! Între timp, societatea noastră devine mai săracă în ceea ce privește relațiile interpersonale, deoarece comunicarea dintre ei este tot mai redusă și mulți se îmbolnăvesc din această cauză. Oamenii de aici văd însă tăcerea noastră ca pe o dovadă a faptului că nu avem probleme.

Îl aud deja pe James continuând: „Și eu sunt acum aproape ca un *mzungu*. Muncesc mult și circul numai cu motocicleta, pentru că am de rezolvat o mulțime de treburi. Când mă văd, oamenii îmi fac semn să opresc. La început credeam că e ceva important și opream cu motocicleta. Dar de cele mai multe ori nu voiau decât să mă întrebe de unde vin și unde mă duc. Sau voiau să-mi vadă motocicleta și să afle câte-n lună și-n stele despre ea. Dar eu nu am timp și le răspund scurt cu da sau nu. Uneori nici nu le spun când cineva de acasă este bolnav pentru că ar dura prea mult. Firește, dacă respectivul află mai târziu că nu am menționat asta, data viitoare primesc reproșuri. Lumea pur și simplu nu poate să înțeleagă că am de respectat un program pentru că am obligații. Pentru ei nu contează dacă mai pierd o oră aici”.

Din această descriere se observă însă că este mândru de faptul că e unul dintre primii de aici, din tufișuri, care duce o viață nouă, mai modernă. Pe mine mă pune pe gânduri, pentru că acesta reprezintă începutul dezintegrării

comunicării naturale. Până la urmă, probabil că mulți vor sfârși, la fel ca în Europa, în singurătate.

Klaus îi spune că nu mai poate afla lucrurile mărunte dacă trece rapid cu motocicleta prin zonă. La asta James îi răspunde că și vremurile se schimbă rapid. Lketinga îl contrazice: „Mie nu-mi place însă deloc. Astăzi, mulți morani nu mai poartă părul lung, așa ca înainte. Nu mai vor s-o facă și din cauză că au fost la școală. Fetele nu mai poartă atâtea podoabe pentru că băieții de școală nu le mai dăruiesc podoabe. Fetele de școală, ca fiica mea Shankayon, nu mai au deloc podoabe fiindcă este interzis. Nu mai vor nici să-și unghă pielea cu ocră roșu. Chiar și cele care nu merg la școală preferă să folosească cremele pentru piele de la Nairobi. Nicio fată nu mai poartă fuste din piele de animal, împodobite cu perle, așa cum ai văzut la sora mea. Numai la ceremonii se mai poartă așa ceva”. James adaugă: „Peste cinci sau zece ani nu vor mai exista nici acestea. Deja au început să dispară podoabele tradiționale de pus la gât făcute din păr de girafă sau cerceii din fildeș ai războinicilor”.

Toate aceste mărturisiri mă întristează, cu toate că și noi am adus obiecte moderne. Acum îmi dau seama că nu am mai văzut fete tinere sau războinici care să poarte acea splendoare autentică de podoabe și culori cum se obișnuia acum 14 ani. Tocmai aceste culori vesele și intense ale podoabelor și ale stofelor întruchipează voioșia și imensa poftă de viață ale acestor oameni. Dacă, în timp, se va renunța la frumoasele și vibrantele nuanțe de roșu, albastru și galben ale șalurilor și ale păturilor, iar monotonia europeană a hainelor le va lua locul, așa cum am văzut deja la Maralal, vor dispărea probabil și optimismul și